

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

na kraje bivše Avstro-Ogrske: . . . K 60—
 celo leto skupaj naprej . . . K 65—
 pol leta . . . K 30—
 četrt leta . . . K 15—
 na mesec . . . K 5-50

na Nemčiji: . . . K 65—
 celo leto naprej . . . K 70—
 za Ameriko in vse druge dežele: . . . K 70—
 celo leto naprej . . . K 70—

Vprijateljcem glede inzeratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znamka. Spravnostišče (spodaj, pritličje, levo). Knafljeva ulica št. 5, telefon št. 98.

Iskatej vank dan svečar, kovanci, medalje in pramitke.

Iskatej se sklanjajo po porabljenem prostoru in alcar 1 nov vinkol ter 54 nov širok prostor: enkrat po 12 vin, dvakrat po 11 vin, tretkrat po 10 vin. Poletno (sahk prostor) 30 vin, parite in zahvalne (sahk prostor) 20 vinarjev. Pri večjih inzeratih po dogovoru.

Novi naročniki naj pošljejo naročilo vedno **»G«** po nakaznici. **»G«** Na same plemenite naročnice brez poslatve denarja se ne odovore nikdar ozirati. „Narodna Tiskarna“ telefon št. 96.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani:

dostavljen na dom ali če se hodi pošt:

celo leto naprej . . . K 58— | četrt leta naprej . . . K 15—
 pol leta . . . K 29— | na mesec . . . K 5—

Posamezna številka velja 30 vinarjev.

Doplat naj se frankirajo. Rokopisni se nevrtaajo. Spravnostišče: Knafljeva ulica št. 5 (v I. nadst. levo), telefon št. 94.

Položaj se izboljšuje.

Mirovni konferenci se mudl. — Ponovne konference Wilsona in odbora četvorice o nas. — Reka naša? — Laški kurz v Švicl pada! — Novi orientexpress čez Ljubljano. (Glej naša najnovjša poročila.) — Naš intervju s Herronom. (Glej tekst.)

Pismo v Pariz.

»Pravda« prinaša v četrtek 20. marca francosko (in srbsko) pismo od Jeana de Mayerhoffen, slovstvenika, glavnega tajnika pri odboru »Francosko-srbske Zveze«, ki ga kolikor toliko poznamo po onem obisku v našem gledišču. Evo ga v prevodu:

Hotel sem zato, ker sem jim prijatelj, ker jih imam rad zbog tega kar so bili in kar so: zvesti zavezniki, junaški in zanesljivi vojščaki, ker sem živel med njimi tri leta v macedonski vojski, hotel sem biti poleg njih na dan razglasitve njih narodnega ujedinjenja. Ker mi je kot Francozu (tujcu) prepovedan vhod v Skupščinsko dvorano, sem se vtihotapil do vrat, da vidim prihajati one, ki se jim je bilo udeležiti na vzvišenem in edinstvenem dogodku njihove sodobne zgodovine; na otvoritvi Predparlamenta, predstraže Ustavotvorne skupščine, ki bo razložila zahteve in prava jugoslovanskega naroda, ravnokar osvobodjenega in združenega z njih srbskimi brati.

1030 . . . Naposled je odbila ta ura, svečana med svečanmi, po zaslugi junaške in pobedonosne Srbije, toliko zaželjena ura, živi sen Velikega Karađorđa, in sicer baš eden od njegovih cenjenih potomcev, slavljen in ljubljen, jo sliši in jo posvečuje za vselej z nezabnimi besedami Ujedinjenja in Prosti.

Vse sem videl, šli so mimo mene: Srbi iz stare Srbije in iz Banata, Hrvači, Slovenci, Bosanci in Hercegovci, Črnogorci in Dalmatinci, vsi so držali glavo pokonci kakor nikdar doslej, prvi ovcenani s slavo, drugi ozarjeni z blagovorno lučjo zore Oslobojenja.

Videl sem jih vse . . . Slovani so in ako se jim noša razlikuje, njih duša je ista. Kar so prejeli od osvajačev, ki so jim vladali neprestano, to so njih napače — kakor se učencem prijemajo učiteljevih navad in ga potle smeši; oni še nosijo na sebi tanko plast lažne uglašenosti, katero so jim gospodarji znali vsiliti in ki so jo morali očito kazati, da jih ne bi preganjali . . . Ako se imperializem oslanja samo na to vnanjo in površno prevleko narodov, da bi jih proglasil za svoje, se bodo hitro otrešli

tega pokosta; nekateri ga že odmetajo, odkar ni več zavojevača, da jih vohuni, in odkar smejo misliti na glas.

Oni so Slovani in za dokaz nočem drugega vzgleda nego to, kar sem videl na svoje oči: bilo jih je okoli mize dvajset iz vseh krajev bodočega kraljevstva in govorili so med seboj: Raznolika jim je bila oprava, zaskrbljena so jim bila čela, ker se še niso poznali osebno in vsakteri se je opazoval nemiren zavoljo duha, ki ga je utegnil stvoriti neprijatelj med njimi, da bi jih razdružil; slučajno pride mimo velik siromak, star ko čas, ki je brenkal na gosli prastaro melopejo, počasne in kratko . . . in slednji njih je začel pri sebi pevati, spočetka gledaje okrog sebe . . . zatam vse jačje, saj pevčeval je že sosed . . . in nazadnje . . . je zadonelo jasno in glasno, ker to je bila taista pesem, iste besede, isti napev: ta popevka je bila pet vekov stara, se mi zdi . . . Peli so jo skladno, z istim srcem. Kdo jih je mogel navdahniti in jih naučiti, ako ne ena in ista mati in ljubezen do iste domovine.

In isto, še mogočnejšo in lepšo pesem so klicali v starem kraljevskem dvorcu v Beogradu; to je bila himna odkrita potem, ko je bila pokopana cela stoletja v srcih: sedaj je naenkrat izletela in v silnem poletu hitela v dobo svobode. Rusija, mati vseh Slovanov, tebe ni bilo kraj tvoje dece, nisi jim mogla razširiti svoje naročja! Izgubljena in odsotna mati, najglas tvojih srbskih in jugoslovanskih sinov, zdravih, krepkih in obnovljenih preletel preko gozdov in gora, da te zbudi iz tvoje nezdrave in bolestone otroposti, za vse, in naj nam prinese nado, da te skoro vidimo osvobojeno tvojih muk, močno in povečano. Mračna in razorožena Rusija, ni te, da bi ščitila svoje sinove; manjka te tudi tvoji prijateljci Franciji, da sedeš ob nji za mizo, kjer se odloča usoda narodov in tvojih otrok. Francija sama je že prešibka, da se poganja zanje, izčrpana je v borbi in njenega glasu kakor da ne poslušajo več, kadar govori o svojih slovanskih bratih, včerajšnjih in jutrišnjih zaveznikov. Pariz sam, opora vseh tlačeni in nizkih, Pariz, herojski Pariz se zdi da jih ostavlja proti želji vseh src.

Ampak, recite karkoli: Srbi, Hr-

vatil, Slovenci, Bosanci, Črnogorci in Dalmatinci so se obhajali včeraj v bratskem in večnem edinstvu. Naj se stori karkoli: Kraljevina SHS je rojena, in ima moč jednega naroda in dušo enega ljudstva . . . rodu, ki je stoletja čakal te ure; rodu, ki že cele vekove trpi sovražne vdore, ki so šli mimo njega kakor nevihte in toča, ki uničuje žetev, ali ne kvari tal . . . Bolgari so planili nanj kakor jastrebi in Bolgari so prošli . . . Turki so kosili njegove glave kot najlepše klasje njegovih polj, toda njegovo pleme ostaja in traja . . . Madžari so ga hoteli pobiti in podjarmiti, ali zmagali so le mrtve trupe; Madžari so odšli in ostavili tam duše . . . Nemeec je prišel potem kakor veter prinese dež, in tako ga je veter odnesel. Naj pridejo jutri novi gospodarji! . . . ura odbije vedno onema, ki jo pričakuje! . . . Naj bi spoštovanje neprekršljivih pravic narodov onemogočilo, da bi odbila kdaj ta bolesta ura . . . ali pa božja pravda, če že ni človeško. A. D.

Wilson o zvezi narodov.

Pri svojih drugim odhodom v Evropo je kakor znano predsednik Wilson govoril v Metropolitan Opera House programatičen govor in je v njem izjavjal sledeče:

Vrnil se bom domov šele, kadar bo na oni strani vse končano. Boga pa prosim, da bi se to kmalu zgodilo v interesu miru in sveta. Prvo, kar bom povedal množici onkraj oceana, bo, da se je ogromna večina ameriškega ljudstva izrazila v prid zvezi narodov. — To pomenja, da tu ne gre za strankarsko zadevo. Vsaka stranka ima pravico, da zavzame stališče k temu problemu. Toda nobena ne bo imela poguma upirati se mu dolgo. V Parizu sem prisostvoval ko so se razlagale temeljne misli načrta za zvezo narodov. Nikdar ni še nič name globlje delovalo, kakor ta razgovor v komisiji, kateri je mirovna konferenca izročila nalogo naj izdelata takšen načrt za zvezo narodov. Zastopniki 14 narodov so sedeli okrog stola. To niso bili neizkušenci, ki ne bi poznali zadev lastnega naroda in svetovne politike. Pri vsakem njihovem sestanku se je čutila njihova vroča želja, da se stvoril uspešan in življenjazmožna zveza narodov. Vsaka navzočih oseb je bila prožeta z globokim prepričanjem, da se mora sto-

riti vse, da se izvrši to delo. V dolgih mesecih vojne smo spoznali črne naklepe centralnih držav in smo izvedeli za vsa podjarmljenja, ki so jih nameravali. Črta Bremen-Bagdad je šla preko Avstro-Ogrske in Nemčija se je zavezala, da bo varovala avstrijsko-ogrsko interetriteto. Tudi se je zavezala, da bo branila interese Turčije, ki je tudi ležala na direktnem potu k nemškemu cilju. Avstro-ogrška država se je razsula, turška država je izginila. Narodi, ki so izvršili delo osvobodjenja podjarmljenih narodnosti, so sedaj odgovorni za to, kaj bo iz njih. Oni gotovo ne žele, naj osvobodjene narodnosti ne zaostanejo, ali da naj iz zastrupljenih korenin poženejo intrige, ki bi pripravile smrti novo žetev. Zveza narodov hoče čuvati nad intrigami proti miru. Zveza sama bo vsako intrigo ubila s samo diskusijo. Nemčija ne bila nikdar mogla napovedati vojne, če bi bila svetu dopustila diskusijo o napadu na Srbijo, tudi če bi bila ta diskusija trajala samo osem dni. Foreign Office je zahteval rok enega ali dveh dni, da bi se mogli sestati zastopniki evropskih držav in da bi se bili razgovarjali o možnosti, kako se naj konflikt reši. Nemčija pa ni imela poguma dopustiti nje samo konferenco. Mi smo prepričani o tem, da bi se Nemčija nikdar ne bila strmoglavila v vojno pustolovščino, če bi bila vedela, da se bo Velika Britanija izjavila solidarnim s Francijo in Rusijo. Zveza narodov pa ima namen, da pove vsem narodom, da bi se v slučaju napada na drug teritorij postavila proti nim ne samo Velika Britanija, ampak tudi Združene države in ves ostali svet. Zveza narodov je torej pogodba, s katero se zaveže ves svet, da bo spoštovala načela, ki jim je izvojeval sedaj spoštovanje s potoki dragocene krvi. Od avstro-ogrške in od turške nadvlade osvobodjeni narodi se obračajo na nas. Ne državniki, marveč narodi sami so apelirali na svet in zahtevali pravico, svobodo in pomoč. Nobena vlada na svetu jih pred vojno ni poslušala. Toda velike in podjarmljene mase naroda so globoko v duši občutile potrebo osvobodjenja.

Kritiko, ki je naperjena proti tem velikim nalogom, si morem razlagati samo na ta način, da ljudje, ki kritizirajo zvezo narodov, niso nikdar v resnici slišali biti srca človeštva. Čudim se, da nevedljuje v brezvestnih krogih takšno nepoznanje svetovnega položaja. Ti ljudje se prav nič ne zavedajo, da obstoji svetovna pravica. Toda sedaj si je mora biti vsakdo svest. Ti ljudje so se

dosedaj nahajali izven velike struje človeških idej. Rad bi izrekel svečan opomin, ne pa grožnje: Sile sveta, ki so že doslej eksistirale, pričenjajo sedaj tudi učinkovati. Časi velikih idealov in svobode sveta ne pošiljajo pred seboj oznajneni. Pridejo in kdor se jim na njihovem potu upira, ga prodro in pokopljeju. Duša človeštva se je zbudila. Najti mora svojo zadovoljščino. Nezadovoljnost evropskega ljudstva ne leži samo v gospodarskih razlogih, marveč mnogo globlje.

Ker vidijo narodi, da so njihove vlade nezmožne, da bi branile proti intrigam ali napadom, si pravilo, da se morajo nekje nahajati temeljni vzroki za takšne krivice. Počasi pričenjajo reševati to zagonetko, ko vidijo, da se mnogi narodi izolirajo in da tvorijo medseboj skupine, ki rujejo druga proti drugi in samo povečavajo vojno nevarnost, mesto da bi se skupno borili proti njej. In narodi kličejo: Če res mislite, da pravica obstoji, in če ste prepričani, da je treba vojno končati, potem prestanite in ne glejte več na razne nasprotujoče si interese, marveč mislite na moše, žene in otroke, povsod na celem svetu! Narodi niso stvorjeni, da zaslužijo čast in slavo svojim vodjem, marveč, da zaslužijo varnost, srečo in blagostanje svojim mozem, ženam in otrokom. Nobena država nima pravice, da vrže na tehnično svoje posebne interese proti interesom in dobroti celega človeštva in zlasti Združene države, ki so ustvarjene v dobro človeštva, se morajo dati voditi od idealov. Današnji svet veruje v nas in računa na nas in bi zapadel v obup; če mi ne ostanemo zvesti svojim misli.

Ali mislite, da bi jaz sam sebi dovolil, da popustim sedaj, ko smo začeli in do zmagave dovedli veliko ameriško križarsko vojno? Nasprotno! S svežimi močmi se hočemo na oni strani Oceana boriti za zvezo narodov.

Herron contra Wilson?

V prejšnjem članku smo podali Wilsonov programatičen govor Ojlbjubil je Ameriki, celemu svetu in s tem tudi nam, da se hoče boriti za pravice narodov, toraj tudi za naše.

Kaj pa je pravica našega naroda? Da dobimo svoje etnografske meje, te je, da se v jedni državi in na enem državnem teritoriju ujedini ves narod. Ako preostanejo v raznih državah na-

LISTEK.

Albert Sik: Nekoliko o naši narodni noši.

Lep, bel ošpetelj s kratkimi rokavci, črn baržunast modrc s pozlačeni gumbi in pošit s pozlačeni vrvicami. kratko, temno krilce z majhnimi rožicami raznih barv, še krajši zelen predpasnik, lepe bele nogavice in krasni solnčki. Tako oblečena stopa ponosno naša Hani po ulici in gleda na vse strani, če jo občuduje vse občinstvo v tej lepi »narodni, kmečki« obliki. Obleka je res lepa, pa narodna in kmečka je tudi, le naša narodna, kmečka ni, marveč je zgornještajerska, nemška. Uboga Hani ima torej tuje krstno ime, tujo obleko in nosi morda v svojem srcu tudi nemškega, madžarskega ali italijanskega oficirja - tujca. Vse je torej tuje, nič domačega. — Smili se mi revica

Casopisi prinašajo debelo natisnjeno notico, da se vrši v tej in tej dvorani koncert v proslavo imenitnih mož, ki so prišli semkaj, da nas rešijo tujega jarma. »Zelci je,« pravi notica, »da se naše žensko tujega koncerta udeležijo v narodni noši.« Nastane nervozno vrvenje po vsem mestu, pa pri posameznih tudi po kmetih. Največ opravka seveda imajo one, ki žal niso v posesti kompletne narodne noše. Pa nič ne dé, za tak vevažen nastop se vse stori. Dan koncerta napoči. Ze uro pred koncertom se ja-

me zbirati naše žensko v narodnih nošah v določeni dvorani. Pestro sliko imaš pred svojim očmi, ko gledaš dohajajoče žene in dekleta v narodnih oblekah. Mnogo oblek je res popolnoma pristno narodnih, prekrasnih, a mnoge je takih, da bi človek najraje zamazal, ko jih zagleda. Krila kra'ka, segajoča malo čez kolena, predpasniki raznovrstni, no, rute okrog vratu, te so že se primerne, ampak avbe, avbe. Seveda, pristnih avb ni lahko dobiti, zato si pomagajo kakor si pač morejo. A avba mora biti, brez nje si ni misliti narodne noše, kakor, da so žene in dekleta vse povprek nosile le avbe, in ni bilo drugega okraska za glavo. Napraviti so si dale avbe s črnim baržunastim čelom, na tem pa so našiti, s pozlačeno nitjo prepletene »kifelčki«. Strašen pogled! Še strašnejše pa je pokrivalo kake druge gospiče, krasotice. Iz modre svilene krpe n. pr. je šušmarjeno pokrivalo, ki naj bi nadomestovalo avbo, spredaj na čelu, pa vidiš pozlačena, če teh ni, pa posrebrene »flinterce«, našite v fantastičnih vijugah. Nehote se spomniš na predpustno maskerado in loti se te nevoja. Ali bi ne bilo bolje, da si dekje na glavo naveže pristno domačo pečo, katerih je dobiti pri nas še dovolj. Saj te so nosile dekleta, in ne avbe! Avba je bila za žene! Katera pa nima ne tega, ne onega, naj se obleče v svojo navadno obleko in naj ne napravlja na tujca napačne utise o naši narodni noši, domačina, poznavalca, naše narodne noše pa naj ne žali s takimi spakodrankami.

Iz nastopov našega ženstva v narodnih nošah je videti, da je še dosti naših žena in deklet, ki ne poznajo pristne naše narodne noše. Zato si dovoljujem tu podati kratek opis posamičnih delov oblek, ki tvorijo našo žensko narodno nošo. Ta opis velja le za obleko, v kakršno so se oblačile žene in dekleta po letu 1840, nekako, in sicer v Ljubljani, ljubljanski okolici in deloma tudi po Gorenjskem. Podatke so mi dale stare žene, ki so preživele to dobo, ko je bila narodna noša tedaj še v navadi.

Peče so nosile žene in dekleta po vsem Kranjskem, v različnih krajih različno zavezane. Dekleta v Ljubljani in ljubljanski okolici ter na Gorenjskem n. pr. so imele v tri ogle zganjene peče zavezane krog čela tako, da je vezen vogel prosto visel čez tilnik, ostala vogla pa so potegnile križema pod viseči vogel in ju zavezale vrhu glave v pentljo, ki so jo zvale »petelinov greben« (»petelinček«). Žene pa so jih imele zavezane okoli brade; vrhu glave je bil namesto grebena vozal, z navzdol visečima koncema.

Posebno fine vrste blago za te peče je bil »perkal« a v poznejši dobi, po letu 1865, nekako, so se izdelovale peče tudi iz angleškega tulja.

Avbe so nosile žene, na žensitvanje pa tudi nevesta in družica. Te ste imele spredaj, navadno pa ob strani vrhu ali »kape«, na tenčici (belen blagu avbe) pritrdjen majhen venček od rožmarina, pa tudi od suhih rož.

»Celo« avbe je bilo od črne svile ali črnega baržuna, okrašeno z zlatim ploščnatim in visokim vezivom tako bogato, da je bilo od črne podlage videti le ob robih veziva prav ozek pas. Celo je bilo kroginkrog obrobjeno s trdim belim blagom.

Vrh avbe je bil v Ljubljani in ljubljanski okolici grebenast. Podložen je bil s finim rdečim perkalom ali taftom. Na zadnji strani avbe, spodaj, je bila pritrdjena pentlja od pisanega svilenega traku. Konca tega traka sta visela preko hrbta navzdol skoro do pasu.

Zavijače so nosile Gorenjke okrog Bohinja.

Srajčnik je bil od finega perkala. Krog vratu so bile nabrano prište ozke čipke. Pod vratom se je srajčnik zapel z majlim belim gumbom, ali pa je bil zadržan z belim trakom. Rokavi so bili široki. Za pestjo pa so imeli kake dva prsta široke zapestnike (manšete), zaprte z belim, pa tudi s srebrnim gumbom (torej niso puščali podlakta golega!).

V poletnem času je bil srajčnik škroban. Rokavi so imeli položene, trdo podobne gube. Zapestniki so bili okrašeni z belimi vezinami, ali pa so imeli prište ozke čipke.

Ruta okrog vratu je bila svilena, rdeča ali rožasta, pa tudi bela, (preje so bile zelo priljubljene rumene svilene rute). Na prsih sta se nje konca križala, in bila vtaknjena pod predpasnik. V zimskem času jo je bilo videti izpod jopiča (spenzerja).

Rute so si kupovale po domačih prodajalnah. Mnogo pa jih je bilo vtihotapljenih iz Trsta, kamor so jih pripeljali ali iz Orta ali Beneškega. Rute z vtakanimi zlatimi rožami so nosile navadno le kmetice, meščankam niso bile priljubljene.

Krila so bila široka, sešita navadno iz treh pol temno modrega sukna. Segala so do gležnjev. Spodaj so imele prišit za dlan širok črn baržunast pas. Izpod tega pasu se je videla le še obrobljena vrstica. Tako po zimi. V poletnem času pa so nosile krila od temnozelenega, vijoličastega, rjavega ali granatno rdečega, volnena blaga - tibeta, in tudi od kambrika. Bogatejše pa so imele krila od težke svile. Poletna krila spodaj navadno niso imele nikakih našivov, pač pa so imele ozke robčke, ki so segali skoro do kolena.

Modrc je bil (vsled vpliva emigrantskega sloga) kratak in prišit h krila. Prikrtojen je bil iz enakega blaga kakor krilo. Spredaj je bil malo izrezan, tako nekako kakor srednje izrezan moški telovnik. Našivov ni imel nikakih. Pred letom 1840, nekako so nosile brokatnat modrc, ki je bil spredaj tako globoko izrezan, da je segal pod prsa. Ker so bile v blago vpletene zlate in srebrne nit, so imenovale te vrste modrce »zlat« ali »srebrn« modrc.

Predpasnik je bil po dve polji širok, črn, svilen ali volnen, tibetast, kakke štiri prste krajši od krila. Krog in krog, torej ob straneh in spodaj, je imel prište kake dva do tri prste široke tovarniške čipke. Privržan je bil zadaj u-

rodne manjšina, se morajo omejiti na najnižjo mogočo mero in to tudi samo tam, kjer žive sosedni narodi tako pomensko, da čista razdelitev ni mogoča.

Mislimo in uverjeni smo, da nismo sami mi tega naziranja, ampak tudi g. Wilson. Slej ko prej je on za pravično rešitev našega problema. Toda Italija je že mnoga leta pred vojno imela veliko propagando po celem svetu.

Ker sem delegat na mirovni konferenci, maram najprej izjaviti, da so sledeča pojasnila moje osebno mnenje in da moja vlada nanje ni tesno vezana.

Naša mirovna delegacija je o našem intervjuju s Herronom obveščena. Njej ta intervju ni nič novega, vendar je dobro, ako podrobno informira Wilsonove svetlovalce, ker imajo vsaj dobro voljo, da se dajo informirati.

dobi teritorij od Egipta do Indije — Na vprašanje: V razmerju s skupnimi napori zaveznikov zahtevajo Jugoslovani preveč. Osebo sem vedno stal na vaši strani in sem še nadalje pripravljen vedno podpirati vaše pravdične zahteve.

Kdor prečita ta intervju je iz prva poražen. Mi smo ga brzjavljamo prešli že pred osmimi dnevi, toda objavljamo ga še danes. Pri natančnejšem premislu stvar ni tako obupna, kakor na prvi pogled.

Cisto jasno je, da nas tepejo lastni grehi. Tepe nas naše dosedanje malomeščansko obzorje. Pred vojno smo se posmehovali onim par izgubljenim študentom, ki so šli v svet, mesto da bi bile bogate naše hranilnice s štipendijami pošiljale ven vsaj nekaj desetlin nadarjenih mladih mož.

Naša mirovna delegacija je o našem intervjuju s Herronom obveščena. Njej ta intervju ni nič novega, vendar je dobro, ako podrobno informira Wilsonove svetlovalce, ker imajo vsaj dobro voljo, da se dajo informirati.

Na povsem enak način se je izvršil preustroj meščanskih šol v Celju. Insko temeljne slovenske razrede, po tri doške in tri dekliške s nemškimi deškimi in dekliškimi sporednicami.

Ravnateljstvu obeh meščanskih šol in vodstvu obeh ljudskih šol kakor celemu učnemu osebju gre vse priznanje za stvarno in redno razvrstitev otrok in za odgovorno in ne lahko delo, ki ga mora vršiti v razredih s takim materalom.

Navajam številke v podrobnosti, da vidi naša javnost, tudi širša jugoslovanska, kaj je bila nam štajterskim Slovenem nemška šola. Samo v Celju, kjer smo se čutili še dosti zavedne in že dovolj močne, se nam je kvarilo v nemških šolah (ljudskih in meščanskih) 720 slovenskih otrok.

Število naših slovenskih otrok, če tudi ugrabljenih v nemških šolah, kaže vso našo nacionalno premoč v mestu, ki je bilo na zunaj tako nemško, da smo Slovenci bili absolutno brezpravna manjšina, na kojo se ni nikjer in nikdar oziralo. Dobro je, da se to omeni in večkrat ponovi, ker so sedaj drugi časi, in se naši celjski nemški someščani radi potožijo čez nove razmere, ko vendar uživajo vse pravice.

Velike šolske palače, ki jih je postavilo nemško Celje, da bi v njih občijali slovenski narod, so prešle s preobratom v našo last, niso prazne in mrtve, danes služijo svojemu pravemu namenu, narodni vzgoji mladine.

Nemška gimnazija v Celju. V smislu naredbe deželne vlade za Slovenijo so bile začetkom II. tečaja vsled nezadostnega števila nemških dijakov nemške gimnazijske paralele razpuščene.

Ivan Prekoršek:

Celjsko meščansko in ljudsko šolstvo.

Z drugim tečajem tekočega šolskega leta je bilo prevzeto celjsko ljudsko in meščansko šolstvo. Izvršil se je obenem tedaj tudi preustroj omenjenega šolstva v zmislu načelnega postopanja.

Temeljnih razredov slovenske deške ljudske šole je pet, število učencev znaša 264, pet dekliških slovenskih razredov obiskuje danes 292 deklic: torej skupno 556 otrok slovenske narodnosti.

tankima trakoma. S tema je bila obenem zadaj privezana tudi široka pentlja z dolgima, navzdol visečimi koncecema, ki sta bila le nekoliko krajša od krila. Po letu 1865. nekako pa so nosile ožje predpasnike.

Poleti so bile nekatere obute v nizke čevlje (solne), ki so imeli spredaj v kotu zarezane pritrjeno majhno črno svileno pentljo ali kokardo. Tudi to obujalo je bilo brez drugih okrasov.

Obutev. Pozimi so nosile črne, usnjate precej visoke, zgoraj krog in krog ravno privezane čizme. Spredaj so bile gladke, torej brez kopic. Pete so bile srednje visoke in ne preoke.

Pas. Nekoliko pod boki so imeli opasan kovinsni, srebrni ali pozlačen pas (sklepanec). Prvotno ta pas ni imel za obesek navezanih pentelj.

Zlatnina. V njihljih so nosile ali zlate »murčke« ali pa zlate uhane z obeski. Nekateri so imele tudi murčke z obeski. Za navadno rabo so pri murčkih obeske lahko sneli. Zaponki (brozi) prvotno niso nosile. V poznejši dobi šele so bogatejše nosile zaponke in tudi medaljone na zlatih veržicah ali na baržastih trakovih.

Opisal sem tu na kratko nošo, ki je bila pri nas najbolj poznana, zato tudi najbolj priljubljena. Priporočam pa, da

da poslušujejo naše žene in dekleta še drugih prekrasnih slovenskih narodnih noš; noše tržaških okhčank. Ziljank, zlasti pa nam najbližjih Belokranjk. Te opišem pri prvi priliki.

Dr. M. Ambrožič:

Država, glej, tvoja deca!

Leta 1900 je umrlo na Angleškem od 100 živorojenih otrok 15 tekem prvega leta. Na angleških pokopališčih je pa bil onega leta vsak četrti novoizkopan grob — grob dojenca.

Oprednosti in o vzreji otroka so mzerodajni pri nas še jako patrijarhalni zazori. Več ali manj slučajno pride otrok na svet, od stičaja je potem odvisna zanj vprašanje, biti ali ne biti, od stičaja je odvisno zanj zdravje in bole-

se vzdrži natihoma privatna nemška gimnazija, na kateri bi lahko nemoteno poučevali dalje. Skušali so tako na umetni način dokazati upravičenost obstoja zavoda in umetno vzdržati ta nemško kolonijo, ki nima v Celju v tej obliki ničesar opraviti.

V začasni mestni šolski svet celjski, ki ga je izvolil še »Narodni svet« v Celju, je mestno učiteljstvo izvolilo kot svojega zastopnika g. ravnatelja deške meščanske šole Beno Seranjnika.

Novinski pregled.

>NOVO DOBA« v Splitu pravi, da se Italijani največji liberalci na tem svetu taktir, kadar ta liberalizem ne tangira njihovih najegoiističnejših interesov. Francija je najodločnejše proti temu, da bi se Nemška Avstrija priključila Nemčiji, Wilson pa je za to, da se spoštuje pravica narodne samoodločbe.

>NOVO VRIJEME« v Zagrebu piše o novi centralni upravi za trgovski promet z inozemstvom. Ministrstvo je odredilo kredit 200 milijonov dinarjev (okoli pol milijarde kron), da more ta urad vzeti v svoje roke vso uvozno in izvozno trgovino in odrediti kompenzacije za Ogrsko, Avstrijo, Češko in Poljsko.

>SRPSKA ZORA« se tmenuje list, ki piše proti Hrvatov in Slovenom. Tako je ta list zagrešil pred dnevi opazko, da Srbi ne potrebujejo tega, da bi se kregali s Italijani radi Hrvatov in Slovencev. »Srpska Rijčec odgovarja: Go-

spodje, ki tako govore, ne govore v imenu Srbov v Bosni in Hercegovini, ne govore niti v imenu jednega dela Srbov. Take besede more diktirati samo slopa in brezobzirna mrinja, ki meji na biamost.

>NOVOSTI« v Zagrebu prinašajo nov dopis iz Pariza, ki poroča: med drugim to-le: Vprašanje Jadrana je še nedotaknjeno, ker Italijani ne žele, da bi prišlo sedaj na dnevni red, marveč čakajo, da se mogoče kaj pripeti, kar bi ugodno vplivalo na situacijo v njihovo korist, čakajo, da jim njihova prav besna propaganda proti nam prinese tudi nekatere rezultate.

>PRAVDA« v Beogradu, baveč se s primorskimi problemi, izjavi: Ako pogledamo naša jadranska mesta, moramo zatrditi, da razven Reke in Trsta nimamo na vsem Jadranu niti jedne druge luke, ki bi mogla odgovorjati našim ekonomskim in trgovskim potrebam.

>RLJEČ SHS« v Zagrebu piše glede na morebitno sestavo nove vlade: Danes je pri nas prava zahteva, da je vlada močna, da ima odrejeno, jasno, narodu razumljivo politiko in da jo izvaja energično in brez obotavljanja.

>THE MANCHESTER GUARDIAN«, eden najuglednejših angleških listov, je priobčil dopis iz Pariza, ki pravi med drugim: Pred dvema mesecema se je mislilo, da bo mogoče dosesti končati delo mirovne konference.

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..